

O ustavotvornom referendumu

Blog

Posted by:

Objavljeno: 2013/11/6 14:03:22

NASTAVAK ZASJEDANJA 9. SJEDNICE HRVATSKOGA SABORA
ODRŽANE 6. STUDENOGA 2013.

Točka dnevnog reda:

Prijedlog Odluke o raspisivanju državnog referenduma

DRAGUTIN LESAR:

Poštovane kolegice i kolege, gospodine potpredsjedniče, počeo sam svoju raspravu s pet problema. Prvi problem, kada se raspravljalo na Odboru za Ustav o prijedlogu Odluke o raspisivanju referenduma, dao sam izdvojeno mišljenje uz obrazloženje da se radi o prijedlogu odluke koja nije sukladna Ustavu, zbog definicije da se pristupi promjeni Ustava a ja sam smatrao da mora pisati da se promijeni Ustav.

Drugo, 28. listopada ove godine Ustavni sud učinio je presedan i sa svojim upozorenjem reagirao na prijedlog pravnog akta koji je u proceduri u Saboru i upozorava Sabor da te odredbe odluke u stavku i članku 1. i 3. nisu sukladne Ustavu.

Treći problem, nakon upozorenja Ustavnog suda predlagatelj nije usuglasio prijedlog odluke i mi danas raspravljamo i na odlučivanju imamo pravni akt za kojega Ustavni sud smatra da je protuustavan. To je drugi presedan kojega činimo u Hrvatskom saboru.

Izlažemo se riziku da i nakon usvajanja Odluke o raspisivanju referenduma ako Ustavni sud ostane kod svog stajališta o protuustavnosti odredbe točke 1. i 3. poništi Odluku o raspisivanju državnog referenduma. Ne tvrdim da će do toga doći nego ponavljam da se izlažemo riziku poništenja odluke. Koja će posljedica biti eventualnog poništenja odluke? Suspenzija konkretnog referenduma. Ja ponovno apeliram na sve one koji u vladajućoj koaliciji odlučuju da shvate mogućnost rizika i suspenzije referenduma.

Četvrti problem, sve je veći broj onih, i kolegica Kosor je sad o tome govorila, koji predlažu da se Sabor obrati Ustavnom sudu radi ocjene ustavnosti ponuđenog pitanja. Nismo li ušli u apsurd da jedno mišljenje Ustavnog suda imamo i ne poštujemo ga i tražimo drugo mišljenje za koje ne znamo hoćemo li ga poštivati kad ga dobijemo. Malo vjerujemo Ustavnom sudu, malo ne vjerujemo.

Ja u ovom trenutku ne želim tvrditi da se moramo ili ne moramo, smijemo ili ne smijemo obračunati Ustavnom sudu i to zbog sljedećeg petog problema. U proteklih 48 sati iz javnih nastupa nekih kolega zastupnika vidljivo je da nije njima stalo do ocjene ustavnosti nego dolaska do svojevrstnog moratorija o održavanju referenduma i manevra koji bi se na taj način mogao izvesti. A ne sama ocjena ustavnosti. To je moj strah na kojeg imam pravo.

I druga dilema, ako idemo od pretpostavke da se radi o pitanju koje nije ustavno, dovodimo li u pitanje i ustavnost postojećih odredbi Obiteljskog zakona koja definira brak kao zajednicu muškarca i žene. Na to pitanje mi nitko nije odgovorio.

I podržat ćemo zaključak da Sabor ide pred Ustavni sud s upitom o ustavnosti pitanja samo pod uvjetom da takav prijedlog zaključaka predlože svi klubovi vladajuće Kukuriku koalicije zajedno.

Èinjenice na koje æelim upozoriti, 2010. izvršene su ustavne promjene u ovom Saboru kada je ukinuta klauzula o pravovaljanosti referendumu. Bez mog glasa. Ali tada, osim toga su bile sporne i u prijedoru još dvije stvari iz èlanka tada '86., danas '87. to je broj potpisa i odredba o èemu se na referendumu ne bi trebalo odluèivati. I u proceduri do zadnjeg trenutka je bio amandman prvi koji je glasio da se broj potpisa s deset smanjuje na pet posto i drugi, ja æu ga proèitati: "Referendum iz stavka 1., 2. i 3. ovog Èlanka ne može se raspisati o prijedlozima kojima se umanjuju Ustavom utvrðena ljudska prava, temeljne slobode i ravnopravnost i zaštita prava nacionalnih manjina te prijedlozima koje se odnose na porezni sustav i dræžavni proraèun."

Èak je i tadašnji predsjednik Odbora za Ustav rekao da æe Odbor za Ustav prihvatiti amandmane, u zadnjem trenutku neposredno prije glasanja ovi amandmani povuèeni su iz procedure i Sabor se o njima nije izjašnjavao. Da je tada Sabor prihvatio ovaj amandman danas ne bismo imali 90 posto dilema oko ovog referendumu.

Ali u 10. mjesecu te iste 2010. Sabor je donio Ustavni zakon o provoðenju ustavnih promjena u kojem je jasno precizirano da odredbe ustavnih promjena koje se ne mogu direktno primjenjivati posebnim zakonima treba regulirati u roku od šest mjeseci i jedna takva klauzula odnosila se i na Zakon o referendumu.

Èinjenica druga, 7. veljaèe ove godine Hrvatski laburisti ponudili su, i ovdje je Sabor o tome raspravljao, ustavne promjene o broju potpisa koje treba za referendum i tom prigodom podsjetio sam na potrebu donošenja novog Zakona o referendumu i moguænosti da ako Sabor dopusti u prvom koraku pristupanju ustavnim promjenama da tada možemo regulirati i podruèja o kojima se na referendumu ne bi moglo odluèivati kao i izmijeniti redosljed nadleæžnosti Ustavnog suda koji bi kod graðanske inicijative bio na poèetku a ne na kraju postupka. Dakle, to je bilo 7. veljaèe ove godine a 8. veljaèe ove godine 76 zastupnika Hrvatskog sabora odbilo je tu moguænost da u veljaèi i oæžujku pravni okvir referendumu definiramo sa što manje sporova.

Meni je æao što je tada taj prijedlog bio okarakteriziran kao populizam i demagogija. Danas ti isti koji su prijedlog odbili svjesni su èinjenice plaæanje visokog troška školovanja izostanka referendumske iskustva u Republici Hrvatskoj zbog èega vodimo svjetonazorske prijedore i sukobe zanemarujuæi pri tome interes graðana.

Prisega koju smo dali glasi da æemo poštivati Ustav Republike Hrvatske. To od svakog zastupnika traæži da brani pravo na referendum graðanima i onda kada se ne slaæže s prijedlogom ili pitanjem. Svima onima koji se boje ovakve odredbe u Ustavu, a ja doista smatram da odredba o braku u Ustavu ne treba biti jer je imamo u zakonu, poruèujem da ona u pravnom smislu u ostvarivanja prava na brak neæe znaèiti ništa. Ali tko nas u Saboru prijeèi da u toku ovih postupaka promjena Ustava, ako ovaj referendum proðe, unesemo i odredbu i definiciju pojma izvanbraène zajednice i istospolne zajednice. Pa su svi ravnopravni. Kako æe ona glasiti ili kako bi one mogle glasiti, sasvim je svejedno. Ali tada se pitanje diskriminacije bilo koje manjine od strane veæine rješava ustavnim formulacijama i to je pravo Hrvatskog sabora. I takvim pristupom u potpunosti bi poštivali i odluku referendumu.

Ova tema je podijelila hrvatsko društvo i razvio se strah od nametanja. Ali 3 milijuna 750 tisuæa punoljetnih graðana po Ustavu ima pravo odluèivati. I umjesto prizivanja bilo kakvog straha, straha od nametanja treba imati samo hrabrosti i volje izaæi na referendum i ništa više od toga.

Tu nedjelju treba malo smanjiti komoditeti, malo ranije možda ustati i otiaæi na referendum i time dokazati spremnost preuzimanja odgovornosti donošenja politièkih odluka i od strane graðana. Sve prijedore tim glasom pristupanjem referendumu i odluèivanjem rješavaju graðani.

I da budem potpuno jasan, svaki manevar poèinjen od bilo koje strane, bilo èije strane koji bi doveo do opstrukcije referendumu dovest æe za posljedicu da Hrvatski laburisti u Saboru neæe podræžati nikakve ustavne promjene. Ponavljam, nikakve. Tko god da pokušava minirati graðanski referendum to mora znati. Iako se s pitanjem o sadržaju Ustava ne slaæžemo, do kraja æemo braniti pravo graðana da imaju takav referendum.

Apeliram na predsjednika Odbora za Ustav da iskoristi sutrašnju sjednicu, dopuni dnevni red i usuglasi prijedlog odluke sa upozorenjem Ustavnog suda i time otkloni opasnost koja prijete da odluka bude poništena od strane Ustavnog suda ili da bude nova točka prijepora.

Nemojmo se igrati, na referendum æe izaæi veliki broj graðana. Svaka nedoumica koja bi ostala, svaka moguænost i u naznakama da ta odluka neæe biti takva kako oni odluæe nije dobra poruka i svaku sumnju moramo otkloniti. To je naša obaveza. Ako se dakle pozivamo na èuvara Ustava a to je Ustavni sud, on nam je dao jasnu uputu što moramo napraviti.

I završavam sljedeæim, iako nisam o tome mislio govoriti ali preèesto je bilo spominjano - Ustavni sud je jednom iskoristio svoje pravo i suspendirao volju graðana kada su radnici tražili referendum o Zakonu o radu. Koji su sve bili motivi onima koji su potpisivali onda i danas, koliko su razumjeli temu i pitanje, nije bitno.

Ali nije osnova suspenzije tadašnjeg referenduma bila sama èinjenica da je Vlada povukla Prijedlog zakona o radu. Proèitajte pažljivo Zakon o referendumu. U njemu izrijekom stoji odredba da odluka donijeta na referendumu na zahtjev graðana nema rok valjanosti, ona je trajna i da se može izmijeniti samo na novom referendumu.

A Ustavni sud u obrazloženju tadašnje odluke dao je dva, po meni, sporna argumenta koja poštujem, iako se s njima ne slažem, da je osnova za referendum nestala u trenutku povlaèenja zakona, da je time zapravo ispunjena svrha referenduma jer zakona nema i da se u roku od godinu dana prijedlog koji bi bio suprotan referendumskom pitanju ne smije predložiti. U roku godinu dana. A odluka na referendumu, da je održan, ne bi vrijedila godinu dana nego trajno, a mogla bi se opozvati samo novim referendumom. To je vrijednost koju danas u Zakonu o referendumu imamo zapisano i to je razlika u odnosu na referendum kojega raspisuju tijela lokalne samouprave, regionalne samouprave, Sabor. I zbog toga sam oprezan, rezerviran u trenutcima kada postoje postupovne moguænosti da èak i nakon referenduma doðemo u ovu dvoranu i sporimo se kako rezultate referenduma primijeniti.

Stav kluba Hrvatskih laburista u glasanju ovisit æe i o konaènoj odluci Odbora za Ustav o sadržaju odluke i eventualnom prijedlogu svih klubova Kukuriku koalicije u obraæanju Ustavnom sudu.